

Geachte voorzitter en leden van de Commissies KR, I&W, VWS en EZK,

Als vervolg op mijn brief van 2 januari jl. waarin ik enkele kanttekeningen maak bij de verstrekking van de hypothecaire lening door de Nederlandse overheid aan Winair, merk ik op dat er kennelijk toch enige commotie is ontstaan; tot aan Kamervragen aan toe.

Als ik de commotie enigszins tracht te analyseren dan zie ik een zeker accent gelegd worden op het financiële aspect: de hoogte van het bedrag, de duur van de lening, het onderpand, de rente met Kamervragen over de salarissen van het management van Winair. Allemaal natuurlijk reuze belangrijk maar ik wil met deze brief de focus toch een beetje verleggen.

Zo is er de eigendoms kwestie: een gering deel (7,95%) van de aandelen is in handen van de Europees Nederlandse regering, het overige deel in handen van de regering van Sint Maarten. In mijn beleving heeft Europees Nederland (en daarmee Caribisch Nederland) meer last dan gemak van dit aandeel in de eigendom. Het maakt namelijk dat ambitie van Winair en Sint Maarten onverantwoord groot kan worden en dat Europees Nederland - met haar minderheidsbelang - daar weinig oppositie tegenover kan (of: wil?) stellen en bovendien zich gebonden lijkt te weten aan het streven om eventuele concurrentie van Winair buiten de deur te houden.

In plaats daarvan zou ik juist voor willen pleiten om dit minderheidsbelang in zijn geheel van de hand te doen (ten gunste van de regering van Sint Maarten) waardoor de regering van Europees Nederland zich zonder enige last kan richten op het vraagstuk hoe de connectiviteitspuzzel in de Caribische regio op te lossen met medeneming van alle relevante en gerelateerde aspecten zoals

- 'openbaar vervoer',
- postverzorging en -distributie,
- ziekentransport naar een 'focal point' dat wellicht net zo goed de verzameling benedenwindse eilanden - waaronder Bonaire, als deel van de BES-eilanden - kan zijn in plaats van de combinatie Sint Maarten met Colombia,
- welke partijen kunnen het best worden ingezet op welke verbinding,
- gewenste onafhankelijkheid in brede zin van het land Sint Maarten voor zover Caribisch Nederland zelfvoorzienend kan zijn.

Voorts lees ik in verschillende media dd. 8 januari 2021 ¹ (luchtvaartnieuws.nl, The Daily Herald, BES-reporter.com en Koninkrijk.nu) een open brief van dhr. Hans de Jong die de casus vooral aanloopt vanuit een financiële en een politieke invalshoek. Die laatste invalshoek wordt duidelijk aan het eind wanneer hij een link legt met de verkiezingen in maart 2021. Wat mij betreft een beetje discutabel: een betere invalshoek zou mijns inziens zijn wanneer de behoefte aan mobiliteit van de eilandbewoners zou worden gezien tegen de achtergrond van de relatief arme bevolking en de relatief hoge tarieven. Een andere enigszins onderbelichte invalshoek in deze open brief is het feit dat Bonaire, Sint Eustatius en Saba eigenlijk vanzelfsprekend een goede en frequente onderlinge verbinding zou moeten kennen (gezien de status van deze drie eilanden, gezamenlijk Caribisch Nederland vormend). Voor dhr. Hans de Jong lijkt weliswaar hetzelfde vraagstuk aan de orde maar dan toch vooral gezien vanuit de rol die Winair hierin kan vervullen. Gezien zijn rol als lid van de Raad van Commissarissen van Winair is dat wellicht ook verklaarbaar.

¹ Zie <https://luchtvaartnieuws.nl/nieuws/categorie/2/airlines/winair-financiele-steun-uit-nederland-terecht-en-noodzakelijk>, <https://www.thedailyherald.sx/islands/winair-says-loan-is-not-a-free-ride>, <https://bes-reporter.com/index.php/2021/01/08/letter-to-the-editor-financial-support-to-winair/>, <https://koninkrijk.nu/2021/01/07/nederlandse-steun-winair-dient-publiek-belang/>

Bij het lezen van deze open brief viel mij voorts op dat hij - dhr. Hans de Jong - een verwijzing maakt naar het rapport *Connectiviteit Caribische deel van het Koninkrijk*². In dat rapport worden de verschillende lijnen in de (Nederlands) Caribische regio geanalyseerd. Het viel mij indertijd³ al op dat de expertgroep (een stuurgroep boven de projectgroep die het SEO-rapport heeft opgesteld) helemaal niet rept van een gewenste verbinding tussen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Volgens mij bestaat die behoefte al sedert 10-10-10 want per die datum is Caribisch Nederland ontstaan met een bestuurlijk zwaartepunt op het benedenwindse Bonaire en Saba en Sint Eustatius als zuster-eilanden.

Nu heb ik geen idee wat zoal op het bord van de expertgroep heeft gelegen toen de selectie van te onderzoeken lijnen is gemaakt. Wel valt mij op dat dhr. Hans de Jong kort na de totstandkoming van het SEO-rapport aantreedt als Commissaris bij Winair (aldus zijn LinkedIn-profiel). Van november 2017 tot juli 2020 blijkt hij directeur van de CCAA, de luchtvaartautoriteit van Curaçao, te zijn geweest. Sedert augustus 2020 is hij (weer) lid van de Raad van Commissarissen van Winair. Dit alles is publieke informatie en er is ook niets mis mee natuurlijk. Maar wat mij nu allemaal een stuk helderder wordt is dat:

- een directe lijn tussen Sint Eustatius/Saba met Bonaire geen favoriete verbinding zal zijn van dhr. Hans de Jong (want Winair kan die afstand met haar eigen materieel niet aan) en hij zal dus niet ontevreden zijn geweest met de keuze van lijnen van de expertgroep (waarin hij zelf zitting heeft gehad);
- hij in zijn rol van Commissaris moet toezien op de goede invulling en toepassing van de voorwaarden die zijn verbonden aan de zgn. wet-lease constructie terwijl hij, met zijn achtergrond van directeur CCAA, heel goed zou moeten weten hoe dat zit met deze constructie en de er aan gestelde voorwaarden; deze combinatie maakt dat hij wellicht ook gemakkelijk weet te bewerkstelligen dat de onterechte wet-lease constructie juist door Winair wordt gehanteerd om haar regionale 'grootheid' na te streven;
- de communicatielijnen tussen de Raad van Commissarissen met de Nederlandse regering kort genoeg zijn om effectief te onderhandelen over de verstrekte financiering.

Nogmaals, dit alles is geen geheime informatie. Maar het geeft (meer) inzicht in de beweegredenen van dhr. Hans de Jong om een positieve boodschap uit te stralen met zijn open brief en vooral het licht niet te laten schijnen op informatie die in zijn optiek beter niet kan worden benadrukt.

Met voorliggend schrijven hoop ik de aan u beschikbare informatie voldoende te hebben verbreed om verstandige besluiten te nemen wanneer het gaat om de connectiviteit in de Caribische regio (die vooral tegemoet moet komen aan de mobiliteit van de bevolking en haar bestuur, en in mindere mate aan het ondersteunen van monopolisten).

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,
Bellevue Road 4, Upper Round Hill,
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.

Cc: Regeringscommissaris op Sint Eustatius

² Zie <https://www.jhtm.nl/statianews/bibliotheek/connectiviteit-caribische-deel-van-het-koninkrijk.pdf>. Dit rapport is gedateerd in juli 2018 maar pas acht maanden later (maart 2019) wordt het aangeboden aan de Tweede Kamer.

³ Naar aanleiding van het verschijnen van dit rapport heb ik de Tweede Kamer op 8 maart 2019 al geschreven en gepleit voor deze onderlinge verbinding. Zie mijn correspondentie op <http://statia.nu/nl/24.php>